

Előfizetési ár:

Egész évre — — — 4 K.
Fél évre — — — 2 K.
Negyed évre — — — 1 K.
Egyes szám — — — 20 f.

AZ ERDŐ

Hirdetések

egy hasábos garmondse-
dés milliméter soronkint
10 fillérrel, táblázatos és
garmond betűnél kisebb
betűfaj szedés másfélze-
res egységárral számítta-
tik. — Az egész oldal négy
hasáb széles.

Szerkeszti:

BALOGH ERNŐ

m. kir. erdőtanácsos.

Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői,
erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére.

TULAJDONOS ÉS KIADÓ AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET.

Előfizetőknek az álláske-
reslet és kínálat rovata
rövid közlésekre díjtala-
nul áll rendelkezésre.

Az előfizetési ár «Az Erdő» kiadóhivatala címén Budapest, V.,
Alkotmány-utca 6. szám alá küldendő. Ide intézendők a lap szét-
küldésére vonatkozó reklamációk is.

A lap szellemi részére vonatkozó levelezés (kéziratok stb.) «Az Erdő»
szerkesztőségéhez, Budapest, V., Zoltán-utca 16. sz. intézendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

«Az Erdő» munkatársai megfelelő irói tiszteletdíjban részesülnek, a melyet a szerkesztőség évnegyedenként utalványoz.
A lap után netalán származó tiszta jövedelem teljes összegében az Orsz. Erdészeti Egyesület által kezelt oly alap javára fordít-
tatik, a mely — később meghatározandó módon — e lapra előfizető erdészeti altisztek, erdő- és vadőrök javára fog szolgálni.

TARTALOM.

Decrett József élete és erdőgazdasági tevékenysége. (Kaán Károly.)
Tápiintézetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei
részére. A rózsahégyi fiú-tápiintézet. (Bachó János.)

Gazdasági tanácsadó: Irtuk a gyomokat. — Gyümölcs-kuka-
czok. — Faszén a vízi szárnyasoknak. — Juhtúró. — A here-
széna mint erőtápszer a sertésnél.

Különfélék: Balesetbiztosítás. — Nyugdíjbiztosítás. — A családi
pótlék és a nyugdíjtörvény módosítása. — Fák múzeuma. —
Éneklőmadarak hangjának elvesztése. — Hogyan költi ki a
strucez a tojásait? — Időjelzés.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Szerkesztői üzenetek.

Tárca. Elhagyatva. (Urhegyi Jenő.)

Decrett József élete és erdőgazdasági tevé- kenysége. (1774—1841.)

Adalék a magyar erdőgazdaság történetéhez.

Irta: Kaán Károly.

(Folytatás.)

(Az «Erdészeti Lapok» után.)

A természetes úton föl nem újított s a szertelen
legeltetéssel tönkresilányított terjedelmes vágásterületek
beerdősítését sürgeti és ennek a czélnak a biztosítása
érdekében többhelyütt magpergetők létesítését jelzi
kívánatosnak.

Kiemeli Decrett kiváló tevékenységét s főleg jóra-
való törekvéseit és terveit. Kiemeli azonban azt is,
hogy felsőbbbsége érdeklődésének és támogatásának
hiánya Decrett munkásságát nagyon megbénítja, tevé-
kenységét kellő mértékben érvényesülni nem engedi.

Duschek főerdőfelügyelő előterjesztésének hatása
nem maradt el. Erélyes intézkedések tettek az erdők
konzerválása, rendszeres használata és felújításának biz-
tosítása érdekében.

Nem valószínűtlen, hogy az erdőmesteri állás még
ez év végén, vagy a következő év legelején ebből az
előterjesztésből folyólag ürült meg, de mindenesetre
jelentékeny része volt ennek az előterjesztésnek abban,
hogy a bányakamarai erdőhivatal élére már 1814 február
havában Decrett Józsefet nevezte ki I. Ferencz király.

Az erélyes intézkedések végrehajtása és az annyira

kívánatos gazdasági rend megteremtése tehát Decrett
Józsefre hárult.

Decrett nem is késik a Majláth-Drevenák-féle
királyi bizottság javaslatainak és a Duschek főerdő-
felügyelő újabbi jelentésének értelmében kiadott ren-
deletnek intenczióinak megfelelő munkálatok végrehaj-
tásával.

Gondoskodik, hogy az irtványok most már az
egész uradalomban összeirassanak, a foglalások birla-
loikkal jegyzőkönyvileg rendeztessenek, hogy ekként az
egész birtok konzerválásának első föltételét biztosítva,
a további rongálásoknak gátat vessen.

Az éveket igénybevevő ezen nagy munka ideje alatt
gondoskodik arról is, hogy a használatok a lehetőse-
gig szabályoztassanak s a természetes felújítás érdekei-
nek szolgálata mellett lehetőleg gazdaságosan hajtassa-
nak végre.

Mindennek okából sokat jár a helyszínén, közvet-
len érintkezéssel igyekszik alárendeltjeit az okszerű
gazdasági eljárásokba bevezetni. Oktat, nevel, felügyel
a munkák végrehajtására, rendelkezik, irányít és mint
az erdőügyek lelkes apostola, mindenkit tevékenységre
buzdít. Szabályozza a hivatala központi szolgálatát,
kifelé időleges rendeletekkel s az intézkedési könyvekbe
irt utasításokkal igazgat, de mindenkép előkészíti a ta-
lajt a gazdaság végleges és gyökeres megreformálására.

Csak négy évi, az egész uradalomra kiterjedő ilyen
előkészítő tevékenység után, 1818-ban jut ahhoz, hogy
megkezdhessen azoknak az erdőgazdasági szabályrende-
leteknek a szerkesztését és kiadását, a melyek Decrett
nagy elméleti és gazdasági tudásáról tesznek tanu-
bizonyosságot.

Ezen időtől azután szolgálata végéig szinte szaka-
datlanul jelennek meg azok a szabályzatok, a melyek
alapját vetették meg egy okszerű gazdasági rendszer és
fejlődés kialakulásának. Nyugodtan láthat munkához,
mert felsőbbbsége teljes bizalmát bírja s jóindulatú támo-
gatására számíthat.*

* Serényi János grófról, a ki az 1818—1821. években volt
besztercebányai kamarai előjáró, okmányokkal igazolhatóan
sikerült megállapítanom, hogy lelkesen karolta föl azokat az
eszméket, a melyek szolgálatába Decrett szegődött.

Mély bölcseségére és kifejtett nagy gyakorlati érzékére vall az a fölfogása, a melylyel az elhanyagolt állapotban átvett uradalom erdőgazdaságának helyes irányba terelését a birtokhatárok állandósításán kívül egyfelől a birtokterhek és jogosultságok szabályozásának, másfelől a személyzet és főleg az erdőgazdasági teendők végrehajtására hivatott munkások kioktatásának, a reájuk váró teendők és munkák szabályokba foglalásának és a szabályok betartásának előfeltételéhez fűzte.

Mint gyakorlati ember és mint olyan, a ki munkáscsaládból származott, tudta becsülni értékét az erdőmunkás ügyességének és jórahalóságának, de ismerte azokat a feltételeket is, a melyek árán azok jórahalóságát megteremteni, elősegíteni és megtartani lehet.

Tudta, hogy az erdei munkák révén biztosított anyagi boldogulás és a szigorúsággal párosult jólelkű elbánás legfőbb feltétele az erdei munkás jórahalóságának. De tudta azt is, hogy az erdei munkás anyagi boldogulását nem a szertelen állattenyésztés és az ennek kapcsán gyakorolni kívánt korlátlan legeltetés segíti elő, mert ennek alapfeltételét az állandó és biztos keresetet nyújtó erdőgazdasági munka alkotja.

Tudta végül azt is, hogy az erdőgazdasági munkást az olyan foglalkozás, mely eltereli rendes élethivatásától, végeredményében dologkerülésre szoktatja és ha pillanatnyilag és látszólag talán anyagi jólétét is segíti elő, végeredményében anyagi romlásra vezet.

Ilyen fölfogásból kiindulva, a munkástelepeken nagy arányokban üzött és jogosulatlanul kiterjesztett marhatartás és ebből folyólag majdnem az egész uradalom mérhetlen gazdasági kárával elfajult erdei legeltetés korlátozására 1820-ban az egész hivatal kerületében összeírja a munkások marháinak a számát. Összegyűjti a marhatartás szabályozására eddig kiadott rendeleteket és intézkedik, hogy a marhalétszám minden éves

megállapítása mellett az idevonatkozólag érvényben levő s az ügy szabályozására szolgáló rendeletek végrehajtassanak.

1828-ban résztvesz abban a regnikoláris bizottságban, mely a munkástelepeken kívánatosná vált összeírások és helyszíni tanulmányok eszközlése végett küldetett ki.

Erről az eljárásról azután egy nagyszabású és a kérdést teljesen felölelő előterjesztésben számolt be, bemutatván egyben a garammenti munkástelepek szervezőténak, a munkások javadalmazásának és kötelességeinek szabályozására és a kincstárhoz való viszonyának teljes rendezésére irányuló azt a nagyszabású tervezetet, a melyet azután felsőbbbsége el is fogadott s a mely újabb szervezési rendelkezések híján ma is irányadóul szolgál a kincstári telepes-munkások jogviszonyainak elbírálásánál.

Hogy a szaporátlah, rendszertelen, de e mellett nagy fapazarlással is járó s addig kizárólag fejszével végrehajtott fadöntést okszerűbbel cserélje föl, 1825-ben a fűrészzel való fadöntés meghonosítása érdekében tette meg intézkedéseit. Ennek a céljának sikere érdekében kieszközölte felsőbbbsége engedélyét ahhoz, hogy Stájerországból erdőmunkásokat hozathasson, a kik a zólyom-megyei erdőmunkásokat az új döntési módra és a fűrészhatalára betanítsák.

A ki ismeri az őstermelő munkásnép konzervatizmusát és göresös ragaszkodását az őseitől reámaradt gazdasági szerszámokkal való foglalkozáshoz és ismeri ellenszenvét a munkája módjában szándékolt minden újítással szemben, az, de csakis az tudja méltányolni az ilyen akció eredményes voltának jelentőségét.

Kezdetben tényleg nem szívesen, sőt kifejezett ellenszenvvel fogadták a munkások ezt az újítást. Később azonban, a mikor számos próba és versenydön-

TÁRCZA.

Elhagyatva.

Irta: *Urhegyi Jenő.*

Hullanak a fák sárguló levelei, a hideg őszi szél megfosztja a természetet ékességeitől. Minden, minden a mulandóságra emlékeztet. Úgy el tudom nézni a természet haldoklását, könny sem szökik a szemembe, sóhaj sem fakad a keblemből, pedig tudom, hogy még mielőtt az utolsó sárga levél lehullana, a természettel együtt én is meghalok.

És ő? ... Vajjon, látva a természet haldoklását, gondol-e az én haldoklásomra? Nem, ... nem; hiszen a nagyvilág zajába elmerülve, nincsen ideje arra, hogy csak egy gondolatot is szenteljen az elhagyottnak!

Így beszélt önmagához egy kényelmes kerti székben pihenő ifjú, kinek egész lénye elárulta, hogy bizony nemsókára elindul arra az útra, honnét nincsen vissza-

térés. Majd fáradtan lecsukódtak szempillái, s csak lázasan pihegő keble mutatta, hogy még él.

A kerti úton egy jóságos arcú öreg asszony jön s egyenesen oda tart, a hol az ifjú pihen. Megállt, hosszasan elnézte beteg fiát, s a mint nézte-nézte, mind sürűbben törtek elő a visszafojtott könnyek, míg végre szívszaggató zokogássá fejlődött.

Az ifjú a nélkül, hogy felnyitná szemeit, suttagó:

— Hiába sírsz, úgysem hiszek könnyeidnek. Úgy hazudnak azok is, mint te! De meg ha igazak volnának is, most már késő, ... késő!

Az utolsó szóknál két könnyesepp tört utat a lecsukott szempillák alól s végiggördült az ifjú sápadt, beesett arcán.

Az anya végigsimitotta fia szétzilált fűrteit s becézve szólítja meg:

— Édes, édes jó fiam, én vagyok itt.

— Te vagy az, jó anyám? Ejnye-ejnye, már megint sirtál? — kérdé szemrehányóan. — Hát olyan nagy beteg vagyok, hogy már siratni kell? Jöjj, jó anyám,

tés után beigazolva látták a fűrészszel való könnyebb és gyorsabb munkát és miután az új eljárásra szabályzatilag is szorítva lettek, ez a döntési mód fokozatosan tért hódított és végre általánosan elterjedt.

Fölöttébb érdekesek és még ma is tanulságosak a fatermelő- és szénégetőmunkák eljárásainak elég terjedelmes szabályzatai. E munkák minden részletére kiterjedő utasítások ezek, a melyek e mellett a munkák rendjének szabályzatait s a munkások köteleseit is részletesen tartalmazzák.

Ilyesféle utasításokkal a kincstári erdőgazdaság manapság nem rendelkezik, pedig azok czélszerűségét és jelentőségét tagadni nem lehet.

A nyugat országokban végzett erdőgazdasági tanulmányutam alatt akadtam efféle rendszabályokra, de egyikét sem találtam oly gondos körültekintéssel kidolgozottnak, mint Decrett szabályzatait. A külföldi efféle szabályzatok csak a munkások általános köteleseit és legfeljebb a munkarendet tartalmazzák, míg ezek az utasítások a munka végrehajtásának módját is részletesen körülírják és egyszerű, de világos szavakkal az erdőgazdaság vezetőjének úgy, mint az erdei munkásnak egyformán szolgálnak részletes útbaigazítással.

Ezen utasítások különös jelentősége Decrettnak az a kiváló ügyessége, a melylyel ő az erdőgazdaság vezetőjétől az utolsó munkásig mindenkivel megértetni tudja azokat a föladatokat, a melyek a gazdaság okszerűségéhez vezetnek.

Az erdőgazdaság minden gyakorlati teendőjével, úgy mint az elmélettel és a messze időkre körvonalozott czélokkal tisztában lévő éles fölfogású elme képes csak a gyakorlatiasság, a czéltudatosság és az okszerűség minden kellékével bíró efféle alkotásokra.

Az erdőhasználás legfőbb teendőit magukban foglaló ezen utasításokon kívül ki kell emelnünk a fatermelési előirányzatok megszerkesztésére, a fajelölésre, a

jelölt törzsek becslésére és a termelt anyag fölvételére vonatkozó szabályzatokat, a melyekkel az erdőtisztéknek ezen eljárásukhoz részletes útbaigazításokkal szolgál.

Az erdőfelújítás és illetve erdőtelepítés szolgálatának szabályozása körül Decrett szintén bölcse előrelátással s az adott körülmények mérlegelése mellett tette meg intézkedéseit.

A mikor ugyanis még alárendeltjeit a rendszeres felhasználatokhoz kellett szoktatnia, a mikor nagy térfofutató kopárok és elhanyagolt vágásterületek beerdősítése várt végrehajtásra, tehát sokoldalú és nagy tevékenységre volt szükség ahhoz, hogy az elmúlt idők lényeges mulasztásai pótoltsanak; és a mikor végül mindeme munkákra személyzetét még begyakorolnia is kellett, csak természetes, hogy nem érvényesíthette mindjárt egy belterjes erdőgazdaság irányelveit! Meg kellett tehát elégednie olyan eljárásokkal, a melyek az adott körülmények között és azoknak megfelelőleg vezettek a gazdasági föladatok megoldására.

Kezdetben helyszíni eljárások kapcsán szóbeli útmutatásokkal és ad hoc kiadott rendeletekkel szabályozza az erdőművelés eljárásait. 1818-ban azonban már szabályzatban intézkedik bizonyos erdőművelési teendőkre nézve.

Igy elrendeli például, hogy a vágásokat maga az erdőtiszt jelölje, alárendeltjei pedig gondoskodjanak egyfelől az iránt, hogy a felhasználatok e jelölés értelmében hajtassanak végre, másfelől pedig, hogy a jegegyefenyves és lomblevelű erdők fokozatos felújító vágásaiban állva hagyandó fapéldányok sértetlenül maradjanak vissza.

Legfeljebb a luczfenyőállományokban enged tarvágásokat, «hogy mind ez által legalább a Mária Terézia-féle erdőrendtartás előírásai érvényesüljenek addig is, a míg más utasítások lesznek kiadhatók a természetes erdőfelújítás érvényesítése érdekében».

ülj mellém, odahajtom fejemet a te édes anyai szívedre s aztán beszélgetünk. — Majd sóhajtván tette utána:

— Ki tudja, meddig lehetek még melletted?

— Óh, édes fiam, miért ezek a szomorú gondolatok? Hiszen nem vagy te olyan nagy beteg, most egy kicsit gyöngékedel, de majd összeszeded magadat s aztán elmegyünk messze, a hol egyedül leszünk s csak egymásnak élve és örülve, még a múlt keserű emlékeit is feledni fogod.

— Igen, ... elmegyek, ... messze, ... nagyon messze, — suttogó lázas ajkakkal az ifjú, — ahol egyedül leszek, ... ahol nem fáj semmi; nem háborgat senki, csak te fogsz naponkint felkeresni, anyám, hogy megöntözd síromon a virágokat s elmondjad, mit most is mindig mondasz: «édes jó fiam!»

Lehet-e parancsolni az anyai szívnek, hogy ne fájjon, mikor érzi, hogy azt veszíti el, a ki legjobban nőtt oda s kit a világon mindennél jobban szeret? Nem! Ő sem tudott többé uralkodni fájdalomán, teljes erővel tört az ki. Vad erőszakkal ölelte szívéhez gyermekét,

kerek arcán nem maradt egy parányi hely, melyet csókjával ne borított, könnyével ne áztatott volna.

— Nem! Nem! Én nem engedem, nem akarom, hogy meghalj! — kiáltá kitörő szenvedélylyel. — Legyen átkozott, ki elrabolta lelkedet, hogy megölje a testet is, melynek én adtam életet, s mely egyedül az enyém! Legyen átkozott!...

Az ifjú gyöngéden rátette az átkot szóró ajkra sovány, csontos kezét.

— Ne átkozd őt, édes anyám, hiszen én sem átkozom. Sőt oly jól esik visszagondolnom, mikor utoljára volt itt. Akkor is ős volt, a nap leáldozóban vérvörösre festette a tájat éppen úgy, mint most. Búcsúzni jött. A kis kerti padon ült, fejem ölében pihent, s ő hízva játszadozott puha kis kezeivel hajamban. Még ő vigasztalt s kért, hogy szeressem s ne feledjem el. «Hiszen csak egy évre válunk el s aztán tied leszek örökre.» Ugy-e, anyám, így mondta?

Édes anyja szomorúan bölintott fejével, az ifjú pedig most már bágyadtan, vontatva folytatta:

Elrendeli ugyanekkor, hogy a fahasználatok a lehetőségig télen foganatosíttassanak; bizonyára a fatartóság biztosítása, de főleg az alátelepített fiatalos védelme érdekéből, mert egyebütt az iránt is intézkedik, hogy mindazokat, a kik nedvkeringés idejében vágnak vagy eregetnek fát, erdőkártevőkként bírálják el.

Meghagyja, hogy túlkoros fapéldányok a vágás terén vissza ne hagyassanak s a gally és ág összehordassák.

És elrendeli, hogy az erdőtisztek különféle magot gyűjtsenek, elvárva, hogy azok elvetését, valamint a csemeteültetést örömmel és odaadással hajtják végre s hogy szorgos utánjárással gondoskodnak a szükséges pótlások biztosításáról.

Utásítja az «erdészségeket», hogy a felújított területeknek a teljes nyugalomát biztosítsák, azokat a legelgetést tilalmazó táblákkal lássák el, megjegyezvén, hogy ott, a hol ilyen tilalmi jelek nincsenek, a legelő-károk be nem jelenthetők, annál kevésbé büntethetők.

Már ezek is meglepő gazdasági előírások, ha meggondoljuk, hogy ezek Magyarországon, ezelőtt 93 évvel adattak ki s ha hozzávesszük, hogy a tényleg végrehajtott erdőművelési munkáról a reánk maradt okmányok szerint már akkor, sőt már ezt megelőző 10 évről (1808-tól), tehát több mint 100 esztendő előtti időről gondosan kiállított erdőművelési nyilvántartók, rendszeres erdőművelési költség-számlák készültek, a melyek ma is igazolják, hogy hol, mennyi és milyen fanemű magot, mily területen, mily költséggel és kinek felügyelete mellett vetettek el, illetve csemetét hasonló értelemben mily területen mennyit ültettek.

És nem lehet érdektelen följegyeznünk, hogy Decrett már akkor az elegyes faállományok telepítésére törekedett s hogy a mi nálunk ma is szokatlan — a juharon és hárszon kívül — fenyő közé a bükk közbelegyítéséről is gondoskodott; a mint azt a külföld hegyvidékein manapság az erdőtelepítés szinte elenged-

hetetlen föltételének tekintik. Tudjuk különben, hogy maga a nagy Gayer is az elegyítéshez a bükköt állította előtérbe, azt az «erdő anyjájá»-nak nevezve.

A most ismertetett szabályzat megjelenésétől számított 3 év után, 1821-ben kiadja erdőművelési utasítását, mely a már 1816. évtől kezdve kiadott rendeletekre támaszkodva és utalva egybefoglaltan rendelkezik az erdőművelés eljárásait illetőleg.

Részletesen írja elő az erdőművelési költségelőirányzat egybeállításánál figyelembeveendő körülményeket, általános elvül és zsínórmértékül állítva azt az alapvető szabályt, hogy: «*mesterségesen csak ott újítunk föl az erdőt, a hol a természet megtagadja a szolgálatait, mert eljárásunk egyébként indokolatlan költségfecsérlés!*»

Jelentős és olyan rendelkezés ez, mely Decrett nagy gazdasági tudása mellett bizonyítja s a mely különösen fölhívja a mi érdeklődésünket azokra a ma 80—100 éves, nagyobbbrészt látványosan szép erdőállományokra, a melyek Decrett irányítása mellett és gazdasági elvei alapján létesültek.

A szabályzat részletes intézkedéséből főlemlítendőnek tartjuk azt a rendelkezést, mely megkívánja, hogy a tavaszi ültetéshez az ültetőgödörök készítése már az előző ősze irányzandó elő, hogy ekként az ültető gödör a csemete tenyészésére alkalmasabbá legyen tehető. Ezt az eljárást ugyanis manapság már nálunk is itt-ott újból alkalmazzák, a külföldön pedig eléggé általános. Az őszi ültetéssel az ültetőgödör földje átfagy, porhanyóbbá s a csemete életföltételeinek megfelelőbbé válik. Előnye e mellett, hogy az ültetőgödöröket őszzel, a mikor több és olcsóbb munkaerőt biztosíthatunk és több idővel rendelkezünk, gondosabban állíthatjuk elő, tavasszal pedig készen találjuk, a mikor az ültetéshez gyakran úgyis olyan kevés idő és munkaerő áll rendelkezésünkre.

A szabályzat az erdőművelési tervzetben részletes

— Azóta három őszt múlt el s én még mindig úgy szeretem, mint akkor, ... ő pedig elfelejtett, elhagyott. És lásd, anyám, én mégsem átkozom, én megbocsájtok neki, mert szeretem s mert... meghalok. Ha egyszer el találna jönni, ... vezesd ki síromhoz s mondd meg neki, ... hogy én megbocsájtottam.

— Jöjj innen, édes fiam, — unszolá gyöngéden az anya, — bevezetlek a szobába, itt már hideg van.

— Várj, anyám, ... míg a nap egészen... le... áldozik. Nézd, milyen vörös. — Itt megcsuklott az ifjú hangja s egész testében összerázkódott. — Megyek, anyám, ... megyek, ... hiszen látod, ... hívnak. Csak ígérd meg, hogy ezt a kis padot... nem... fogja... senki bántani, mert... azon... ő ült utóljára. Innen... a kertből... a tubarózsákat... mind a síromra ültetted... mert azt... nagyon... szeretem.

Elhallgatott. Főlemelkedett székében, üvegesedő szemekkel nézte a leáldozó nap utolsó sugarait. Egyszerre ajka mosolyra nyílt s átszellemült arcczal kiáltott fel:

— Anyám, ... nem vagyok már elhagyatva!

E szavakkal visszahanyatlott székébe s a sokat szenvedett testből elszállt a lélek.

*

Pompásan bútorozott, illatos levegőjű kis szoba. A drága szőnyeggel borított pamlagon karcsú nő hever, hanyagul nyugtatva formás lábait egymáson. Az ajtónál szobalány várakozik úrnője parancsára.

— Mari, nem jött semmi posta?

— Semmi, csak egy gyászjelentés. Tessék, itt van.

Az ifjú nő félve bontotta szét s a mikor elolvasta, elhalványodott, egész testében megremegett s lehanyatlott kezéből kiesett az egyszerű, fekete szegélyű lap. Némán, merev tekintettel bámult a semmiségbe.

— Nagyságos asszony, hét óra, talán kezdetnének az öltözködést.

— Igaz, ma estély van! Készítse elő a báli ruhámat.

kitüntetését kívánja annak, hogy az erdőtelepítés mely munkálatai irányoztatnak elő a büntetések folytán le-szolgálándó napszámokkal, melyek robotnapszámokkal és melyek rendes napszámokkal, mert a rendes napszámos természetszerűleg megbízhatóbb munkát végez, mint az annakidején igen szerényen díjazott robotmunkás, vagy az, ki erdőkárbüntetésből volt kénytelen minden díj nélkül napszámunkát végezni.*

(Vége következik.)

Tápitvzetek m. kir. erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére.

A m. kir. földmivélesügyi kormány a kincstári erdészeti altisztek és szolgák gyermekei részére tápitvzeteket — internátusokat — tart fenn, még pedig a fiuk

főképen a kincstári erdészeti altisztek és szolgák — ezeket az intézeteket közelebről megismerjék. Ezt különösen abból a szempontból tartjuk kívánatosnak, mert a cikkeköl annak jutottunk tudomására, hogy az ezidén elhelyezett gyermeklétszámon felül, elhelyezhető a rózsahgyi fiuinternátusban még 11, — a zborói leányinternátusban pedig még 26 gyermek.

Óhajtjuk, hogy a szülők a cikkeköl elolvasva egyrésztől megismerjék azt a nagyarányú áldozatot, melyet a földmivélesügyi kormány ezen intézetek létesítésével és fenntartásával az erdészeti altiszteknek és szolgáknak hozott és másrésztől, hogy bizalmat merítve ezen intézetek iránt, élénken vegyenek részt az 1912/13. tanévre legközelebb kiírandó pályázatokon.

Mi ezen intézetek ügyét szeretetünk egész melegével karoljuk fel és azok állapotáról időnként tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

1. A rózsahgyi fiu-tápitvzet.

részére Rózsahgyen (Liptó vármegyében), a leányok részére pedig Zborón (Sáros vármegyében.)

A rózsahgyi intézet e tanévvel működésének 3-ik, a zborói pedig 2 ik évét fogja befejezni; igen szívesen vettük tehát a két intézet igazgatásával megbízott kincstári tisztviselőknak, még pedig Bachó János m. kir. erdőtanácsos, rózsahgyi erdőgondnok és Linszky Károly m. kir. főerdómérnök zborói erdőgondnok uraknak ezen intézeteket ismertető cikkeit, melyek meleg hangon írják le az intézeteket és beszámolnak azok látogatottságáról.

E cikkek közlését az alábbiakban megkezdjük és lapunk következő számában folytatjuk, hogy olvasóink, —

* Megtudjuk az utasításból, hogy a fölvi gyázó napi bére 12 kr., a napszámosoké 4³/₄—9¹/₂ kr., a robotnapszámosoké 4 kr., a büntetésbeli napszámok pedig díjtalanok. Egy mérő luczfenyőmag ára 2 frt 46¹/₂ kr., jegenyefenyőmagé 2 frt 54¹/₂ kr., erdeifenyőmagé 4 frt 30¹/₂ kr. Egy font vörösfenyőmagé 1 frt 06 kr. Egy mérő tölgyfahé, valamint nyírfahé 55¹/₄ kr., egy mérő bükkfahé 1 frt 23 kr., juharé vagy hársé 1 frt 58³/₄ kr.

I.

A rózsahgyi fiuintervzet.

A gyermekek testi és lelki tulajdonságainak fejlesztése a szülők legszentebb kötelességei közé tartozik.

Az «ép testben ép lélek» elvét azonban különösen az erdészeti alkalmazottak tudják nehezen megvalósítani, mert túlnyomólag az iskoláktól távol, gyakorta a községektől is 25—30 km., sőt még távolabb fekvő erdei házakban laknak s anyagi eszközök hiányában, a törvény által is rájuk rótt kötelességeknek nem tudnak megfelelni. Áll ez különösen azokra az altisztekre, a kiket az Isten nagyobb számu családdal áldott meg; elképzelhető, hogy mennyire sujtva van az ilyen szülő, ha gyermekeit mindjárt a taníttatás kezdetén házon kívül, szülői gondozás nélkül, nagy anyagi áldozatok árán kell neveltetnie.

Még súlyosabb azonban a helyzete azoknak az erdészeti altiszteknek és szolgáknak, a kik túlzó nemzeti-ségi vidékeken laknak s gyermekeikből szintén jó magyar honpolgárokat óhajtának nevelni s fájdalommal kell látniok, hogy a zsenge gyermeki lélek a pajtás-

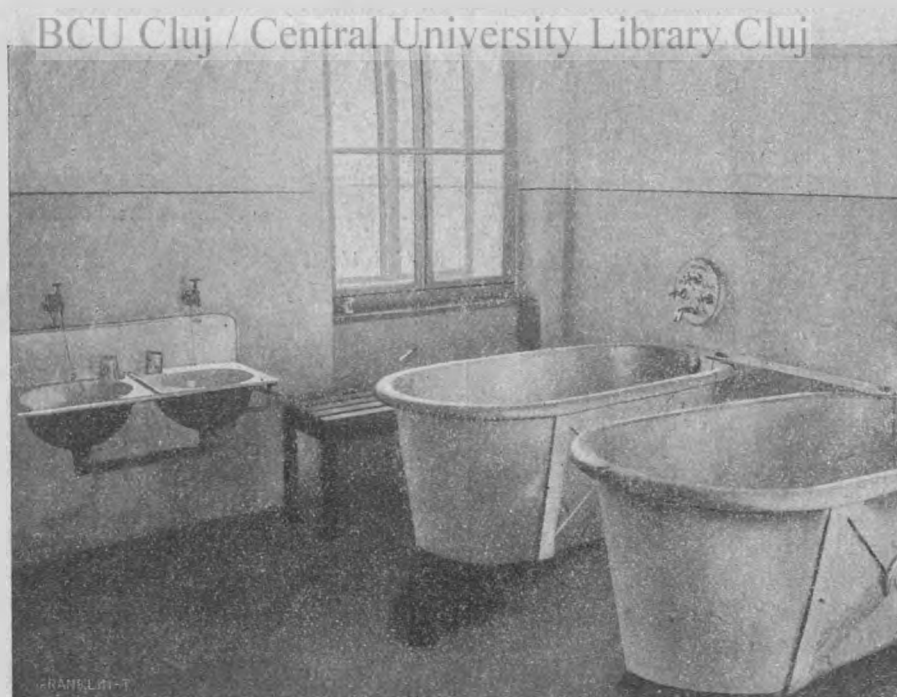
környezet befolyása alatt az atyai szándék ellenére rossz irányú nevelést kap.

Ilyen körülmények között szinte lehetetlen a mai nehéz megélhetési viszonyok között, hogy a túlnyomólag

titkos tanácsos, megismervén az erdészeti altiszti személyzet sanyarú helyzetét, 1908. évben elhatározta egy internátus létesítését, a melyben a földművelésügyi miniszter hathatós támogatása mellett az erdészeti altisz-

2. Háló-szoba.

3. Fürdő- és mosdószoba.

csakis fizetésére utalt erdészeti altiszti személyzet, gyermekeiből a társadalomnak és a magyar hazának életképes, minden körülmények között helyt álló polgárokat neveljen.

A hol a szükség legnagyobb, ott legközelebb a segítség is. A m. kir. földművelésügyi kormány volt nagyérdemű minisztere, dr. Darányi Ignác valóságos belső

tek és szolgák helyzetüknek tekintetbe vételével, gyermekeiket elhelyezhetik.

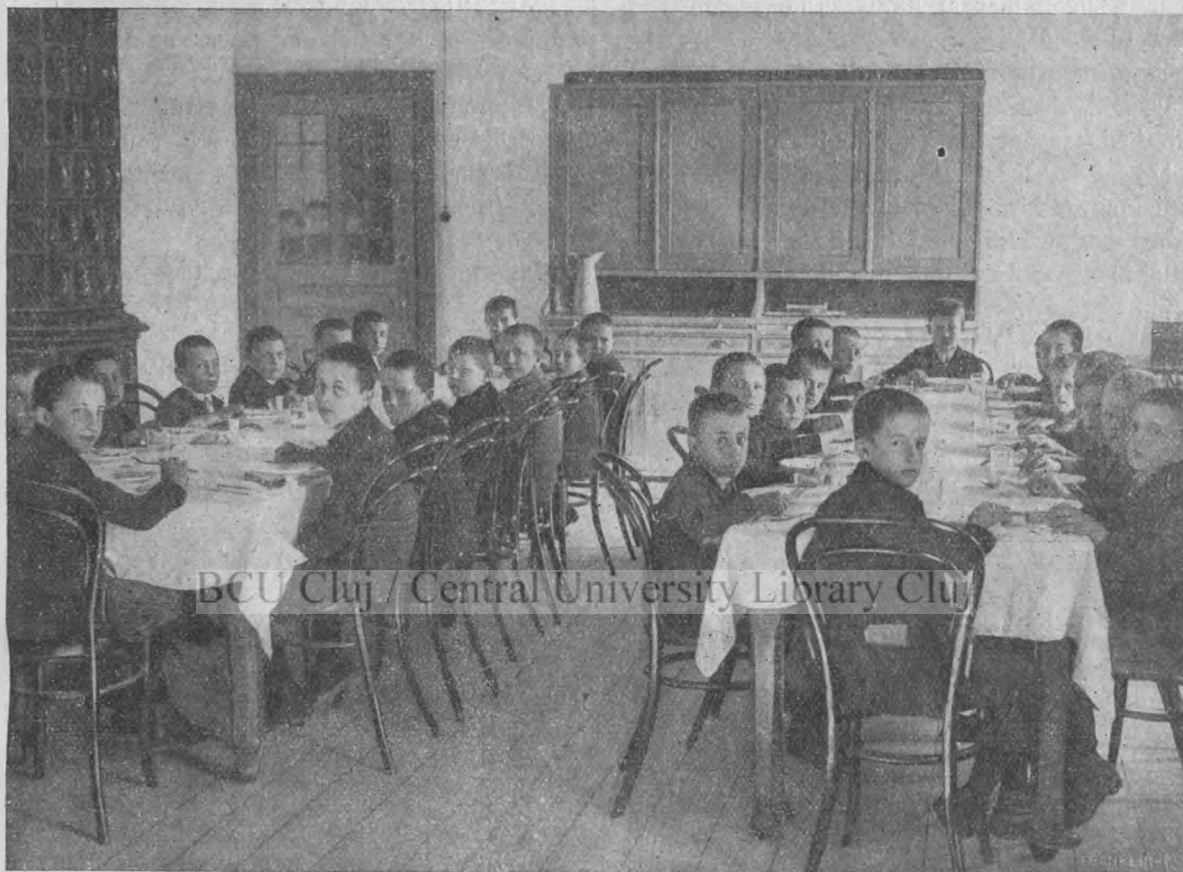
Alkalmas helyiségnek bizonyult az internátus céljaira a Rózsahegy város belterületén lévő, korábban m. kir. honvédlaktanya céljaira szolgáló épület, a mely némi átalakításokkal az internátus céljaira berendeztetvén, hivatásának az 1909. év őszén átadatott.

Az internátus Rózsahegy város belterületén a honvéd gyakorlótér mellett, nagy gyümölcsös kert közepén szabadon áll (1. kép iskolába menő gyermekekkel), a kor igényeinek megfelelőleg vízvezetékkel, villanyvilágítással, csatornázással van ellátva s 40 gyermek részére berendezve.

Az internátus a lipitőújvári m. kir. főerdőhivatal felügyelete alatt áll s igazgatásával a rózsahegy m. kir. erdőgondnokság vezetője van megbízva, ki mellett az internátusban bentlakó erdészeti altiszt, mint gondnok és felesége, mint gondnoknő teljesítik a gyermekek feletti köz-

A gyermekek étellemezése házi kezelésben van és a következőképpen történik: reggeli 0,3 liter tej és kenyér; 10 órára kenyér; ebéd: leves, hús és főzelék, hetenként kétszer pedig leves és tészta; uzsonnára kenyeret kapnak a gyermekek, végül a vacsora: hetenként egyszer gulyáshús, a többi napokon pedig könnyebb tejbe főtt étel.

Áldásos működését az internátus 1909. év szeptember havában kezdte meg; felvételre 14 gyermek jelentkezett, a kiknek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképpen oszlanak meg:

4. Ebédlő.

vetlen felügyeletet, azokkal mintegy nagy családot alkotva. A növendékek részére be van rendezve két megfelelő butorzattal ellátott hálószoba, két mosdó- és fürdőhelyiség, nappali szoba és ebédlő. (Ezeket a helyiségeket ábrázolják a 2—5. képek.) Ezenkívül van a tápintézetben két kórszoba és egyéb szükséges helyiség.

Az internátusban a gyermekek teljes ellátás mellett gyöngéd gondozásban, nevelésben, tan- és írószerekben, valamint ingyenes orvosi kezelésben részesülnek és az intézetbe felvett gyermekek Rózsahegy belterületén lévő elemi iskolában nyernek oktatást. A gyermekek eltartásához évenként a szülők következő összeggel járulnak hozzá: I-ső oszt. erdészeti altiszt 120 K, II-od oszt. erdészeti altiszt 100 K és az erdőszolgák 80 koronával. Gróf Serényi Béla m. kir. földművelésügyi miniszter úr 1910/11. tanévben tíz, 1911/12. tanévben pedig tizenkét gyermek szülőit még ez alól a csekély hozzájárulás alól is teljesen felmentette.

Liptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	7
Ungvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	1
Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Kolozsvári m. kir. erdőigazgatóság kerületéből	1
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéből	2
Tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből	1
Összesen	14

A növendékek a rózsahegy városi elemi iskolában előmenetelüket illetőleg a következő érdemsorozatot nyerték:

Elemi osztály	Jeles	I-ső rendű	II-od rendű	Összesen	J e g y z e t
I.	—	1	1*	2	* Betegsége miatt iskolát mulasztott, ennek folytán egy tantárgyból II-od rendű osztályzatot nyert.
II.	1	3	—	4	
III.	6	1	—	7	
IV.	1	—	—	1	
Összesen	8	5	1	14	

Az 1910/11. tanévre 35 gyermek jelentkezett felvételt, ezek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképen oszlanak meg:

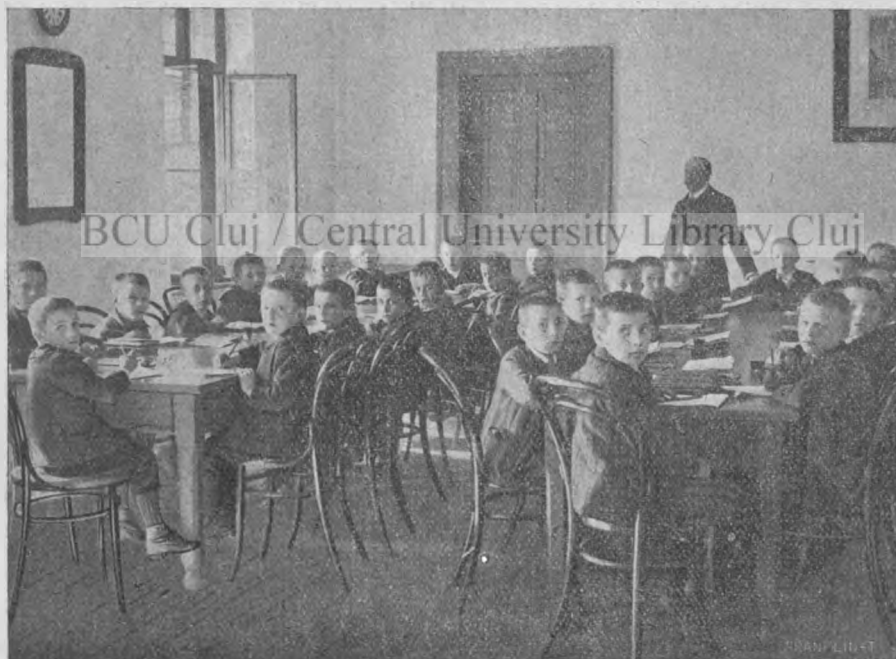
Liptóújvári magyar királyi főerdőhivatal kerületéből	11
Ungvári magyar királyi főerdőhivatal kerületéből	2
Besztercebányai magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	1
Kolozsvári magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	2
Máramarosszigeti magyar királyi erdőigazgatóság kerületéből	3
Zsarnóczai magyar királyi erdőhivatal kerületéből	7
Bustyaházai magyar királyi erdőhivatal kerületéből	1
Apatini magyar királyi erdőhivatal kerületéből	3
Tótsóvári magyar királyi erdőhivatal kerületéből	4
Gödöllői magyar királyi erdőhivatal kerületéből	1
Összesen	35

Előmenetelükre nézve következő érdemsorozatot nyerték:

Elemi osztály	Jeles	I-ső rendű	II-od rendű	Összesen	Jegyzet
I.	5	1	—	6	
II.	4	—	—	4	
III.	4	1	—	5	
IV.	8	6	—	14	
Összesen	21	8	—	29	1

Az 1911/12. tanévre 29 gyermek jelentkezett felvételt s ezek szülői az egyes erdőhatósági kerületek szerint következőképen oszlanak meg:

Liptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületéből	13
Besztercebányai m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóság ker.	2
Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal kerületéből	7
Tótsóvári m. kir. erdőhivatal kerületéből	3
Apatini m. kir. erdőhivatal kerületéből	2
Összesen	29

5. Tanterem.

A felvett 35 növendék közül 1 felvételt nem jelentkezett, 2 pedig az iskolaköteles kor be nem töltése miatt az iskolába felvehető nem volt.

Az egészségügyi állapot 1910/11. évi tanfolyam alatt, de különösen a tanév elején kedvezőtlen volt, a mennyiben már október hónapban Rózsahegyen vörhenyjárvány lépett fel és a növendékek közül öten betegedtek meg vörhenyben, sőt egyik növendék, daczára a gondos ápolásnak, a járvány áldozatává is lett, két növendéket pedig üdülés végett szülőik kénytelenek voltak az intézetből haza vinni s így a felvett 35 növendék közül a tanévet csak 29 növendék fejezte be.

A tápintézetbe felvett növendékeket az itteni elemi iskolákban szívesen látják és veszik fel, mert a növendékek legnagyobb része magyarul beszél, a mi a magyarosodás szempontjából ezen a nemzetiséglakta vidéken nagyon öröndetes.

Hogy mindezen eléggé nem méltányolható előnyök mellett a tápintézet létszáma nem teljes, annak oka az lehet, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok mellett a tápintézettől távolabb lakó szülők, gyermekeiknek az intézetben való elhelyezését, a felmerülő nagy utazási költségek miatt nem vehetik igénybe. Tekintve azonban azt a körülményt, hogy az intézetben a gyermekek foly-

tonos felügyelet alatt állanak, a szülők érdekében volna, ha gyermekeik részére a tápintézetbe való felvételt nagyobb számban kérnék, mire alkalom fog nyílni a tanév végén kiírandó pályázattal; ez a pályázat és az intézeti «Szabályzat» foglalja magában a felvételi feltételeket; a Szabályzat megszerezhető a rózsahegy m. kir. kincstári erdőgondnokságnál.

Bachó János,
m. kir. erdőtanácsos.

Gazdasági tanácsadó.

Irtsuk a gyomokat. A kiadó esőzések után rohamos fejlődésnek indul mindenféle növény, sajnos, nemcsak azok, a melyeknek fejlődését szívesen vesszük, hanem a gyomok is. Gyomnak, gaznak kell tekintenünk minden növényt, a mely akaratumk, kívánságunk ellenére van valamely terményünk között. A rozs is gyom, mikor a buza között van és éppen úgy kell irtani, mint bármely gazt (rozsolás). A gazda sokszor maga gondoskodik róla, hogy a különféle gyomoknak magját már vetéskor maga vigye a földbe. Így milyen gyakori dolog pl. az, hogy a buzából nem tisztítják ki a rozst, úgy hogy ezt később, mikor már a rozs kihányta a kalászat, külön munkával kell teljesíteni, holott egyszerűbb volna, ha a gazda vigyázna arra, hogy ez a két különböző gabona össze ne keverődjék.

Virít most a mezőkön, dülőkön, mesgyéken és a vetések között annyi gaz, hogy csak győzne velük a gazda megbirkózni! Ez alkalommal különösen a mesgyék, árkok partja és hasonló helyek növényzetére hívjuk fel a figyelmet mint oly helyekre, a melyek jóformán senkihez sem tartoznak és csak akkor akad gazdájuk, ha jó kaszálót ígérnek. Ámde éppen az ilyen helyek rengeteg haszontalan gyomot teremnek, a melynek letakarítására nem akad vállalkozó. Így történik azután, hogy a dülök, mesgyék, árokpártok stb. milliószámra érlelik a gazmagyvakat, a melyek a szelek szárnyán elterjednek az egész határban.

Most van az ideje, hogy a különböző területeken, a melyek rendszeres művelésben nem részesülnek, a felburjánzott gyomokat irtsuk és másokkal is irtassuk, mielőtt még a sok gyomnövény magot érlelt volna. Ha ezt szigorúan keresztülvisszük, máris sokat tettünk arra, hogy határunkat a gyomoktól mentesítsük.

Gyümölcs-kukacok. Az alma- és körtében élő kukacok a Totrix-ponamella és pomanana lepke alakjai. A megtermékenyült anya petéit egyenkint rakja az éretlen alma és körte gyümölcs külső felületére, melyekből 8—10 nap alatt kikelnek a kukacok és azonnal belefúrják magukat a gyümölcs belsejébe. Négy-öt hét múlva teljesen kifejlődnek és a gyümölcsből kirágván magukat, a törzs kérge alá bujnak, a hol ott lárvá alakot vesznek fel. Gyakran a gyümölcsessel a kamarába vagy padlásra kerülnek, a hol azután a gerendák közé húzóva alakulnak át.

Védekezés céljából szedjük össze a lehullott férges gyümölcsöket és sertésekkel etessük fel. Gondoskodjunk

továbbá valami ragadós anyagról, melylyel a lárvákat összefogdossuk. Ilyen célnak teljesen megfelelő anyag a következő keverék: zöld szappan, gyanta, halzsír, faszurok.

A ragadós anyagot sohasem szabad a fa törzsére kenni, hanem kemény papirosra, melyből süvegeket készítenk és ezek belsejét kenjük ki és állítsuk fel őket. A fák kérgeének tavasszal való lekaparása és mésszel való bekenésével is sok férget elpusztíthatunk.

A szilvát és barackot is pusztítja egy ehhez hasonló kukac, a Totrix funebra alakja, mely az érett gyümölcs husából él és azt fekete porladós tömeggé változtatja át. A kukac átalakulván, a fa kérge alá vagy a földben bebábozza magát. Itt is az előbbi irtási mód ajánlható.

Faszén a vízi szárnyasoknak. Amerikai beható kísérletekből kiderült, hogy a különben teljesen emésztetetlen faszénpor előnyösen hat a baromfiak, névszerint kivált a kacsák és ludak emésztési munkájára, nevezetesen jelentékenyen fokozza a gyarapodást és 'hízást'. Hatása csak egészségtani, de így is igen figyelemre méltó. Állatok, melyeknek szénét nem adagoltak, messze elmaradtak a gyarapodásban azok mögött, a melyek az anyagot dara, vagy még előnyösebben por alakban kapták eleségükbe keverve.

Hasonló eredményeket máshol is tapasztaltak, úgy, hogy a faszénadagolást érdemesnek látszik a gyakorlatban általánosabban szokásossá tenni.

Juhtúró. Erdélynek mintegy másfél millió a juhállománya. Ezek főleg a racka és részben a cigája fajta-hoz tartoznak. A jó hegyi legelőkön ősidőktől jól kifejlődött az erdélyi juhnak tejelőképessége. A kolozsvári m. kir. gazdasági főiskolánál eszközölt pontos följegyzések szerint egy darab anyajuh évi átlagos tejszolgáltatása 42½ literre rug. Évjáratonként 35—55 liter közt ingadozik a tejelés. A juhokat 110—180 napig szokták fejni, naponta háromszor. A nyert tejet szűrő ruhán keresztül rézüstbe öntik, nyílt tűz fölött megmelegítik és azután oltót tesznek abba, a mi a fiatal bárányok oltógyomrából készül. A tej ettől összefut, a sajtanyag kiválik belőle, a mikor is ruhába teszik, kicsurgatják és kövel lepréselik. Az így nyert túró tovább feldolgozás céljából a sajtodába viszik, a hol a lecsurgatott savóból ordát készítenek fölmelegítés útján. Erdélyben háromféle sajt készítenek, a kaskavált, a brinzát és a monostori sajtot. Felső-Magyarországban is hasonlóan kezelik a juhtejet és kétféle sajt készítenek belőle, ú. m. a lipői túró, a mely utóbbit tehéntúróval nagy mértékben hamisítják és a füstölt ostyepka-sajtot.

A hereszéna mint erőtápszer a sertésnél. A sertéstartásnál és sertésenyésztésnél nem csupán a zsír, a hájképződésre vagyunk tekintettel, hanem igyekszünk a sertésállomány izom- és csontrendszerét is fejlődőtebbé tenni, a mivel biztosítani tudjuk egyben a többi szerv erősbödését, gyarapítását is. A különféle takarmányneműek sorából a sertésételes terén e tekintetben

hovatovább jelentősebb szerepe jut ma a hereszénának is, mint nitrogénben és egyéb az állati szervre hasznos tápanyagokban bővelkedő eleségnek. A jó minőségű hereszénát gondosan szeccskázva és forrázottan kapja a sertés, rendszerint főtt burgonyával elkeverten; sőt azzal együtt is párolva. Egyéb sertéstápszerszerűséghez is hozzáadható ugyan a csont- és izomgyarapító hereszéna szeccskája, mindamelllett a sertés azt a főtt burgonyával elegyesen fogyasztja legörömelebb.

Különbélék.

Balesetbiztosítás. Mult számunkban megemlékeztünk Hoppár Mihály iharosberényi volt uradalmi erdőőr végzetes szerencsétlenségéről. Ez a szomorú eset adja kezünkbe a tollat, hogy a munkaadóknak és alkalmazottainak figyelmét a kötelező balesetbiztosításra felhívjuk.

A kötelező balesetbiztosítást az 1900. évi XVI. t.-cz. írja elő, a folyó évi márczius hó 1-én életbe lépett 1912. évi VIII. t.-cz. pedig 100 koronáig terjedhető pénzbüntetést szab ki azon munkaadóra, a ki ezen kötelező balesetbiztosítás alá tartozó alkalmazottját a bejelentés elől eltitkolja, vagy más módon elvonja. Kimondja egyúttal a törvény, hogy a munkaadó ilyen alkalmazottnak éppen olyan baleseti segélyezést tartozik fizetni, mint a minő kijárna akkor, ha az illető biztosítva volna.

A kötelező balesetbiztosításért a munkaadó részéről évenként és fejenként 120 fillér fizetendő le s ezt a hozzájárulási díjat az alkalmazott bérébe betudni, vagy az alkalmazottat annak megtérítésére kötelezni, 200 koronáig terjedhető büntetés terhe alatt tilos.

Ezen 120 fillér hozzájárulási díj ellenében az illető alkalmazott balesetre és baleseti halálesetre van biztosítva, a mely esetek utáni segélyeket lapunk f. évi 7-ik számában már ismertettük.

Szomorú tapasztalataink vannak arról, hogy a kötelező balesetbiztosítás alól igen sokan indokolatlanul kimaradnak s így a segélyektől is elesnek. Azok, a kik biztosításra bejelentettek s őket baleset érte, élvezik is az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár részéről a segélyeket. Ezek közül felemlíthetjük: Hoffer Fülöp, báró Ambrózy Lajos uradalmi erdőörét; Csuray István, gróf Széchenyi Andor Pál uradalmi erdőörét; Barbner Miklós, báró Ambrózy Lajos vadörét és Fekete János, Jankovich-Bésán Géza örökösének uradalmi erdőörét, kik valamennyien lőtt sebek folytán váltak rokkanttá s élvezik az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár nyújtotta havi rokkantsági segélyeket — nyugdíjat.

Azonban sok baleset következtében beállott halálesetről is van tudomásunk, a mikor is az elhunytak örökösai 400—400 korona haláleseti segélyt kaptak.

Az új törvény baleset folytán bekövetkezett halál esetén az eddigi 400 koronás segélyt 800 koronáig emeli fel s a szerint, hogy az elhunyt után hány 14 éven aluli árva maradt, kapnak a visszamaradottak kisebb,

vagy nagyobb összegű segélyt; de felemeli az eddigi 120 korona évi rokkantsági segélyt is éppen kétszeresre, vagyis évi 240 koronára.

Tudomásunk szerint Hoppár Mihály ügyében is most folynak a tárgyalások. megállapítandó, hogy hány árvája maradt hátra, hogy azok immár az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár részéről az új törvény-szabta magasabb haláleseti segélyben legyenek részesíthetők.

Nyomatékosan felhívjuk ismételten úgy a munkaadók, mint az alkalmazottak figyelmét a kötelező balesetbiztosításra.

G. K.

Nyugdíjbiztosítás. Szabó Lajos, Győr vármegyei hatósági erdőőr az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár új nyugdíjsoportjában nyugdíjra, haláleseti segélyre és balesetre biztosított.

A családi pótlék és a nyugdíjtörvény módosítása. A képviselőház f. évi április 29-iki ülésében Lukács László miniszterelnök a családi pótlékre, valamint az új nyugdíjtörvényre vonatkozólag a következőket mondotta: «Hogy képet adjak a t. képviselőháznak arról, hogy minő munkálatok várnak elintézésre a t. ház részéről, méltóztassanak megengedni, hogy rövid sorozatát adjam azoknak a főbb törvényjavaslatoknak, a melyek részint készen vannak, részint legközelebb elkészülvén, be fognak terjesztetni. A pénzügyi tárcza részéről a legsürgősebben elintézendő az állami tisztviselők családi pótlékának kérdése. (Élénk eljenzés és taps jobbfelől.) Azután itt van az állami tisztviselők nyugdíjtörvényjavaslat. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) Továbbá egy sürgős javaslat, a mely az egyenesadóreform életbeléptetését van hivatva előkészíteni; az adóreformnak 1913 január 1-én életbe kell lépnie.»

Teleszky János, az új pénzügyminiszter, szintén nyilatkozott úgy a családi pótlékról, mint a nyugdíjtörvényjavaslatról. Kijelentette, hogy abban a pillanatban, a midőn a képviselőház munkaképessége helyreáll, a legelső törvényjavaslat, a melynek letárgyalását a kormány kérni és sürgetni fogja, a családi pótlékról szóló javaslat lesz. Ezzel a javaslattal egyidejűleg szorgalmazni és kérni fogja a nyugdíjtörvényjavaslat letárgyalását is, mert súlyt fektet arra, hogy ez a két javaslat, minden más kérdést megelőzve, első sorban foglalkoztassa a képviselőházat. A mi a családi pótlékot illeti, erre nézve a javaslat olyképp intézkedik, hogy a tisztviselőknak egy gyermek után járna 200 korona, 2—3 gyermek után 400 korona és háromnál több gyermek után 600 korona pótlék. Az altisztek és a szolgák ezeknek az összegeknek a felét kapják. Ez a hír ellenkezik az eddig kiszivárgott hírekkel. Eddig úgy tudtuk, hogy egy gyermek 200, két gyermek 400, három vagy ennél több gyermek 600 korona pótlékot fog kapni.

Fák múzeuma. Amerika a pénzszerzés tipikus országa, ideális célokért is lelkesedik s a gazdag milliárdosok jóvoltából a világ legnagyobbszerű tudományos

intézetei s leggazdagabb múzeumai és műgyűjteményei az Egyesült-Államok birtokában vannak. Sőt fejlett érzéke van a természet szépségei és csodái iránt, s a világ legnagyobb és legnagyobb szerű parkja, a Yellowstone National Park éppen az északamerikai Egyesült-Államokban van s hatáson törvényes védelemben részesül. A Revue című francia folyóirat egyik utóbbi száma írja, hogy az Egyesült-Államok kebelében fönnálló «Természeti szépségeket fönn tartó testület» nagyszabású terv megvalósításába fogott. Olyan múzeumot létesít ugyanis, melynek faállományában élő példányban képviselve lesz minden égőv és minden ország valamennyi faneme. A nevezetes famúzeumot a New-York állambeli Letchworth-Parkban állítják fel s kettős cél szolgálatába szegődtek. Elsősorban értékes szemléltető eszköze lesz a természettudománynak, másodsor népparkul fog szolgálni, mivel hogy a parkba szabad bemenetele lesz mindenkinek. A park korábbi tulajdonosától kapta nevét, a ki 1859-ben szerezte meg vétel útján a pompás birtokot, a melyben Amerika őslakóinak akart örök emléket állítani. Letchworth nagy szenvedelemmel gyűjtögette az indiánusok primitív eszközeit s földbirtokán olyan épületeket állított, melyek pontos utánzatai voltak az írókézek s egyéb indiánus törzsek tanácskozó- és lakókunyhóinak. Emléksobrot állított továbbá parkjában Mary Semisonnak, a ki egész életét az indiánusok körében töltötte, nyelvük, szervezetük és szokásaik tanulmányozása végett. Letchworth 1910 végén halt meg s birtokát indiánus gyűjteményeivel együtt New-York államra hagyta azzal a kikötéssel, hogy mindig nyilvános park maradjon. Az állam elfogadta az alapítványt s most Letchworth parkjának területén fogják létesíteni a famúzeumot, mely tudományos értékén kívül a világ egyik legszebb tájképe lesz nemzetközi faállományával.

Éneklőmadarak hangjának elvesztése. A kalitkába zárt éneklőmadarak gyakran minden átmenet nélkül elvesztik hangjukat és a kalitkában szomorúan gubbasztanak. Ezt a meg nem felelő táplálék, de legtöbbször a tollaik között és bőrükön tanyázó apró élősködők, tetvek okozzák, melyek az ő vérükből éldegélnek. Ezekről úgy szabadíthatjuk meg könnyűszerrel, ha a madárka megszokott nyugvóhelyére nádszálarabokat helyezünk el, melyekbe a férgek éjjelenként szívesen beköltöznek s reggel az így összegyűjtött élősködőket könnyen elégethetjük. Ha ezen védekezést több napon át megismételjük, a madár ismét visszanyeri életrealóságát és énekelni kezd. A féreggel telt nádszálakat azonban még virradat előtt el kell távolítanunk, mert a világosság beálltával a férgek ismét visszavándorolnak a madár tollai közé.

Hogyan költi ki a struccz a tojásait? Sok természetrajzi tankönyvben még manapság is azt lehet olvasni, hogy a struccz tojásait kiköltés végett a tropikus napsugarak hatásának teszi ki, vagy azokat ebből a célból forró homokkal borítja be. Ennek a két állításnak egyike se felel meg a valóságnak, mert hiszen

az afrikai izzó napsugár a homokot 60-ról még több fokra is fölhevíti, a mely hőfok még a struccztojás csiráját is megöli. Épp ellenkezőleg, úgy áll a dolog, hogy a struccz ilyen körülmények közt tojásait saját testével kénytelen a perzselő napsugarak hatásától megvédeni. A nőstény struccz ezért egész nap a tojásain kotlik, este pedig a hím váltja fel, a melyik éjszaka ül a tojásokon. Ezenfelül pedig a struccznak betakarva kell tartania a fészket, hogy megvédje azt a tojástolvaj állatok ellen, a milyenek a sivatagban nemcsak a madarak és csuszó-mászó állatok, de a négylábú ragadozók közt is bőven akadnak. A struccz nagyon erős állat, a melyik meg tudja magát védeni és szárnyainak hatalmas csapásaival és veszedelmes rugásaival fészketől a nagyobb állatokat is el tudja riasztani. A költés idején, különösen a hím struccz nagyon kötekedő és ezért veszedelmes arra nézve, a ki megközelíti.

Időjelzés. A «Meteor» május hó második felére a következő időjelzést teszi közzé: Május hó második felének változási napjai 14—15—16—19—21—23—27—és 31-re esnek. Legerősebb hatásúak a 14-iki hűvös, a 15-iki meleg, a 16-iki hűvös, a 19-iki csapadékos, a 21-iki szeles, a 31-iki hűvös, esetleg zivataros jelleggel.

Változások az erdészeti szolgálat köréből.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdészeti létszámukban beálló változásokról a szerkesztőséget értesíteni sziveskedjenek.)

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Zezulka János főerdőmérnöknek az erdészeti közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül Ferencz József-rendem lovagkeresztjét adományozom. Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A Személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Tomljenović Iván főerdőmérnöknek állandó nyugalomba helyezése alkalmával sok évi hű és hasznos szolgálata elismeréséül a koronás ezüst érdemkeresztet adományozom.

Kelt Bécsben, 1912. évi április hó 3-án.

FERENCZ JÓZSEF s. k.,

Gróf Khuen-Héderváry Károly s. k.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Pájer István m. kir. erdőtanácsost Besztercebányáról Budapestre, a vezetése alatt álló m. kir. földművelésügyi miniszterium erdészeti (I. B.) főosztályába, Terényi Sándor m. kir. főerdőmérnököt Pécskáról Lippára, Buhescu Terentius m. kir. főerdőmérnököt Lippáról Besztercebányára, Medveczky Ernő m. kir. főerdőmérnököt a besztercebányai m. kir. erdőrendezőségétől az ottani erdőgazgatóság központi szolgálatához, Héjj János István m. kir. segéd-erdőmérnököt pedig Lippáról Pécskára s Terényi Sándort és Buhescu Terentius az erdőrendezőség vezetésével, Medveczky Ernőt az ellenőrködői teendők ellátásával, Héjj János Istvánt pedig a pécskai m. kir. erdőgondnokság vezetésével bizta meg.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte Biloveszky Béla m. kir. főerdőmérnököt Budapestre a

földművelésügyi miniszterium I. A) főosztályához, továbbá Fekete Béla m. kir. erdőmérnököt Kassára erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Polgárdi Béla m. kir. erdőmérnököt Lőcséről Besztercebányára s beosztotta az ottani erdőhivatalhoz, továbbá áthelyezte Kelecsényi Mihály m. kir. segéderdőmérnököt Máramaroszigetről Lőcsére erdőgondnoknak.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter áthelyezte Plotényi Jónó m. kir. segéderdőmérnököt Ungvárról Felkára s ideiglenesen megbízta a tátrai m. kir. erdőgondnokság vezetésével.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a szolgálat érdekében áthelyezte Háger Gyula m. kir. segéderdőmérnököt Sepsiszentgyörgyről Székelyudvarhelyre (erdőgondnoknak), Magyar János m. kir. segéderdőmérnököt Csikszederáról Sepsiszentgyörgyre (erdőgondnoknak), és Mamira József m. kir. erdőmérnökjelöltet Kőhalomról Topánfalvára, az ott székelő m. kir. járási erdőgondnoksághoz.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter saját kérelmére áthelyezte Spangel Ernő m. kir. erdőmérnökgyakornokot Beszterczére az erdőigazgatósághoz, és Marsalkó Ferencz m. kir. erdőmérnökgyakornokot Lőcsére az állami erdőhivatalhoz.

*

A máramaroszigeti m. kir. erdőigazgatóság főnöke Kőváry Gyula, Wolf Rezső és Gruber József II. oszt. altiszteket I. oszt. altisztekké, Birosz József, Köves Reinhold és Schmidt Gusztáv I. oszt. erdőlegényeket II. oszt. altisztekké, Orosz György, Szakács Lajos, Illés László II. erdőlegényeket I. oszt. erdőlegényekké, Csepescényi Kálmán, Lázár György, Pausclmer Kálmán erdőkinestári napibéreseket pedig II. oszt. erdőlegényekké nevezte ki.

*

A bustyaházi m. kir. erdőhivatal főnöke Körtvélyes Sándor és Sebők Vilmos II. osztályu altiszteket I. osztályu altisztekké, Markocsány Károly, Takár Vilmos, Horbász Lajos és Árovits Rudolf erdőlegényeket II. osztályu altisztekké, Traxler Antal, Czepezauer Rajmund, Traxler Gyula, Kéray Sándor és ifj. Traxler János napibéreseket pedig II. osztályu erdőlegényekké nevezte ki.

Előfizetési díjak nyugtázása.

Az 1912. évi április hóban a következő előfizetési díjak folytak be az Országos Erdészeti Egyesület pénztárába:

Bellatincei urad. 12.—, Nagy Sándor —80, Magyar Bükkfaipar rt. hd. 13-15, Zakiczky Kocsis —40, Huber Vendel hd. 4-40, Vallás min. 60.—, Balogh Imre 8.—, Földmív. min. hd. 80-95, Kocsis Károly —20, Bustyaházi erdőhiv. hd. 32-61, Gróf Breuner erdőhiv. hd. 8-75, Segesvári adóhiv. 156.—, Kassai püsp. urad. felügy. hd. 16-55, Böhmerwälder Klenganstalt hd. 21.—, Brassó város 20-75, M.-szigeti erdőig. hd. 18-95.

1 koronát fizettek: Kacsanovszky József, Pácz Viktor, Szarka István, Vincze János, Knappe G., Warinszky Miksa, Lukács Károly, Jankovich Gyula, Kiss József, Székely István, Divéky József, Czere Sándor, Tomasevics Svetozár.

2 koronát fizettek: Magyar György, Borbély Kanut, Chovanyecz János, Gönczi Sándor, Novák József, Matula József, Kiss Imre, Mihálovics Ádám, Sütő Géza, Horváth Vilmos, Raffay Gergely, Rothländer György, Szabó Lajos, Vajka János, Hartl József, Herczegh Ferencz, Fekete József, Kovács István, Kovács Ferencz.

3 koronát fizettek: Vámos Imre, Pasztorek Antal, Konopecsek Henrik, Bogyár János, Szabó Zoltán.

4 koronát fizettek: Harangozó József, Jalmay Aladár, Koléga László, Morariu Miklós, Oláh József, Iván György, Olsovszky Károly, Papp Sándor, Jancsik Miklós, Steuka Lajos, Makkay János, Somorja község, Gróf Szapáry Istvánné urad. int., Kelemen József, Ifj. Vánca Mihály, Erneck János, Schmidt István.

Szerkesztői üzenetek.

Gyakran érkeznek felszólalások kiadóhivatalunkba a cím-szalagon átjvitott lakcím miatt. Ez úton közöljük, hogy ezen átjvitásokat nem a posta, hanem kiadóhivatalunk eszközi a bejelentett címváltozás alapján, a nagyobb arányú címnyomtatási költségek megtakarítása céljából. Kérjük tehát, hogy fölösleges reklamációkkal a t. előfizetők ne forduljanak hozzánk.

H. V. A hangyatojás (mely tulajdonképen a hangyának begubózott álcájája, vagyis hangyabáb) gyűjtésének legegyszerűbb módja a következő: Felássuk a hangyabolyt vagy fészket és az abban levő hangyákat a bábokkal (hangyatojással) és némi földdel együtt szitába, vagy rostába merjük; a szitának vagy rostának olyan lyukbőségűnek kell lenni, hogy a hangya a lyukakon keresztül eshessen, de a nála valamivel nagyobb báb már nem. A szitából, vagy rostából azután addig rázzuk ki a hangyákat és a földet, míg csak a báb marad a rostában s ezt azután zsákba vagy kosárba öntjük.

Egy másik módja a hangyabáb gyűjtésének az, hogy a hangya fészket felássuk, melléje pedig egy fehér ruhát terítünk ki, vagy pedig fagalyakat rakunk. A hangyák tojásait a felásott fészkekből mind ki fogják hordani és a ruhára vagy a galyakra ráerősíteni és ha már mind kihordták, a galyakat vagy a ruhát az azon levő bábokkal elviszszük.

A cím-szalag kiigazítása iránt intézkedtünk.

Harsány. Hogy az illető a kiszabott büntetést megérdemelte-e, arról ilyen egyoldalú információ után véleményt nem mondhatunk. A bizottságnak jogában állott az illetőt lefokozni és a közigazgatási erdészeti bizottságnak határozata ellen felebezni nem lehet.

J. K. 1. Fia csak abban az évben vehető fel valamelyik erdő-őri szakiskolába, a melyben 17-ik életévét betölti. 2. Ha a fiú az uradalomnál mint erdőlegény vagy mint vadőr rendszeres alkalmazásban van s ebbeli minősége a közigazgatási hatóságnál be van jelentve, akkor vadász- és fegyveradómentességet élvez, különben nem s utóbbi esetben fegyvert még az uradalom engedélyével is csak akkor hordhat, ha a vadászati- és fegyveradót megfizette. 3. Az erdőőri szakvizsgát csak magyarul lehet letenni.

D. M. Álláskeresőre vonatkozó hirdetését közzétettük, de hogy az eredményre fog-e vezetni, azt mi nem tudhatjuk. Lapunkban talál elég erdőlegényi és segéderdőőri állásra vonatkozó pályázati hirdetményt, folyamodjék azok elnyeréséért, mert manapság minden állásra annyi pályázó van, hogy nem igen szükséges megfelelő egyéneket hirdetések vagy ajánkozásaik után keresgélni. Az erdőőri szakiskolákba való felvételre vonatkozó pályázati hirdetményt lapunkban közölni fogjuk s ha a feltételeknek meg fog tudni felelni, oda is folyamodhat.

Szivem tavasza. Nem közölhető.

I. Gy. 1. A küldött fenyőgaly Sima fenyő (*Pinus Strobus* L.). 2. Az teljesen közömbös, hogy a három évi erdészeti gyakorlati szolgálatot igazoló bizonyítvány mikor kelt; csupán az orvosi és erkölcsi bizonyítványnak kell legújabb keletűnek lenni.

H. V. 1. A vadőrök vizsgálja ügyében 1893. évben kiadott 10,036. számú utasítás 2. §-a értelmében a vadőri vizsga letételére azok bocsájthatók, a kik hitelesen igazolni tudják egyebek közt azt, hogy három évig szakadatlanul vadászati gyakorlati szolgálatban állottak. Önnek megvan ugyan a három évi gyakorlati szolgálata, de miután azt kétszer is megszakította, a vizsgára engedélyt nem nyerhet. Ha igazolni tudná azt, hogy ez a kétszeri megszakítás nem az ön hibájából keletkezett, úgy talán

a földművelésügyi miniszter úr engedélyt ad a vizsga letételére, de az is lehet, hogy az engedélyt nem adja meg. Illés Nándornak «A Vadőr» című könyve teljesen megfelel arra, hogy abból a vadőri vizsgára készüljön, de hogy mi a fontosabb részeket megjelöljük, arra nem vállalkozhatunk, mert hiszen a vizsgán olyasmit is kérdezhetnek, a mi kevésbé fontos; ezért legjobban mindent megtanul. Nem kell a könyvet szóról-szóra betanulni, elég ha minden kérdésre röviden, értelmesen meg tud felelni.

2. Miután önnek vadőri vizsgája nincs, ennél fogva mint vadőr fel nem eskethető. Ön az 1883. évi XXIII. t. cz. 6. §-ának b) pontja értelmében vadászcseledek tekintendők és ebbeli minősége a hatóságnál bejelentendő; mint vadászcseledek vadászati adót nem tartozik fizetni, fegyveradót azonban igen.

P. A. A vérvezetés tényleg csak bizonyos vidékeken fordul elő főleg nedves, mocsaras, erdei legelőkön. Sokáig azt hitték, hogy a szarvasmarhák fenőfélék rügyeinek s bizonyos gyantás anyagokat tartalmazó növényeknek élvezete után kapják meg. Az újabb kutatások ezt a hitet megdöntötték. Kiderült ugyanis, hogy mindig csak olyan területen lép fel a vérvezetés, a hol sok a *kullancs*. Itt is rendszerint tavasszal vagy nyáron, télen sohasem fordul elő új megbetegedés. Istállózott marha csak akkor betegszik meg, ha kullancsos legelőről származó füvet kap vagy ilyen helyről származó falevélel almaznak alája. Van ugyan a kullancsok egy parányi, szabadszemmel nem látható élősködője az úgynevezett *Piroplasma* s. *Pirosoma bigeminum*. Ha ez a parányi lény a kullancs útján a szarvasmarha vérebe kerül, akkor megtámadja a vörös vérszöveteket, azok szétesnek s az állat vére igen megfogy. A széteső vörös vérszövetek roncsai a vesék s egyéb szervek ereit eldugják, úgy hogy vérömlések keletkeznek s főleg a vesékben gyuladás keletkezik. A szétesett vörös vérszövetek egy része a vizelettel kiürül. Ez mindig nagyfokú lázzal jár, a hőmérő higanyoszlopa napokig 40—42° között ingadozik. A beteg étvágya megromlik, sokszor sárgaság jelentkezik s végül a betegek egyrésze elhull. Ha a láz lassanként csökken, akkor inkább remélhetjük a gyógyulást, de ha hirtelen száll alá, akkor ez már a közelgő vég előjele. A beteg állatok testéről lehulló érett kullancsok a földön lerakják petéiket (több százat, néha ezret is). A fűben néhány hét múlva kikelnek a potékból az álcák, a melyek a legelésző vagy heverő szarvasmarha testére tapadva tesztívják magukat vérrel s 3—6 nap múlva újból lepótyognak s négy heti nyugvás után nymphákká alakulnak át. A nympa ismét alkalmas állat testén hízik 3—4 napig, majd lehull s nyolcz hét alatt ivarérett kullancs lesz belőle. A kullancs ismét csak szarvasmarha vagy más alkalmas állat testére tapad s annak vérére szívja. Ugyancsak ott párizik is és csak akkor hull le, ha a petéi megértek. Közben persze valamennyi állat vérebe beoltja szívás közben a piroplasmat, a mely nagytöveggel minden vérvezetésben szenvedő állat vérében látható.

A betegséget megakadályozhatja, ha a marhát nem hajtja ki *kullancsos* helyre illetve erdei vagy közelszomszédos *vizenyős helyekre*. Minél jobban teletti ki az állat, annál ellenállóbb, illetve annál könnyebben heveri ki a bajt. A vizenyős területekről a víz lecsapolása s a mocsaras részek kiszáritása a leghathatósabb védelem. Talán módjában áll egy kis alkalmas terület kiszáritása. Egy szakember véleménye szerint a luczernát a kullancs elkerüli, a területet tehát ezzel kellene bevetni. Az istállózott marha, mint említettem, csak kívülről jövő fertőzés esetén betegszik meg. Ha mindez nem áll módjában csökkentheti a fertőzés veszélyét nagyon gondos bőrápolással. Mindennap alapos kefézés, csutakolás, vakarás, minden tekintetben előnyös. A bőrre tapadt kullancsokat lysolos, benzines avagy sósvízzel kell bekenni s akkor lepótyognak. (Az érett kullancsok kedvenc tartózkodási helyei a lágyéktáj, tőgy, végbélnyílás környéke s a czombok belső felülete; az álcák a fején, a fényszáj, szemhéjak és fülek körül tanyáznak meg a tőgyön.) Egyes gazdák kéthetenként olajos vízzel permetezik állatjaikat, mert az olajos testen nem marad meg a kullancs.

A már beteg állatot hús istállóba kell kötni, jól tartani jóminőségű száraz takarmánnyal, burgonyával és répával. Ha hasmenése van nyálkás főzetet, (pl. árpakása vagy zabkásalevest) ha székrekedése van keserűsöt kell adni, ha nagyon elesett egy kis feketekávé, borszeszt adhat belsőleg, terpentines vagy kámförös bedörzölest külsőleg. Jó a következő keverék: Acid carboli, vagy lysol 100, Syr. frumenti 1000, víz 5000 gr.; ebből óránként egy evőkanállal adható míg a vizelet feltisztul.

Dr. Kukuljerić József.

D. Zs. Sorsjegyeit még nem huzták ki.

B. S. 1. Első kérdése — eltekintve attól, hogy azt nem is értjük egészen — oly bonyolult, hogy azt ebben a rovatban elintézni nem lehet. Forduljon vagy az árvaszékhez, vagy egy ügyvédhez tanácsért. — 2. A kutyák évente rendszerint kétszer, februárban és augusztusban párzanak és 63 napig viselősek. — 3. Mit óhajt tudni? azt, hogy milyen fajta vizslák vannak, vagy hogy milyen fajta kutyákat lehet vadászati célokra használni? Utóbbi esetben jelölje meg azt is, hogy milyen vadászati célra. — 4. Hirdetését csak akkor közöljük, ha az érte járó 2 kor. díjat a kiadóhivatalnak beküldi. — 5. A 10 fillért a lap javára bevételtek.

G. L. A küldött cikket nem közölhetjük, mert a mi jó benne, az általánosan ismert és tudott dolog, a mi ujat pedig javasol, az legfeljebb a jegenyefenyőre vonatkozhatik, de általánosságban nem volna helyes. A 10 fillért a lap javára bevételtek.

D. Zs. A nyugdíjtörvény 30. §-a szerint az az állami alkalmazott, a ki a szolgálat teljesítése közben, vagy a szolgálat teljesítése következtében lett teljesen és nyilván *bebizonyíthatólag* szolgálatképtelenné, a minisztertanács határozatával kivételesen nagyobb nyugdíjban részesíthető, mint a mennyi neki szabályszerűen jár.

A nyugdíjtörvénynek ezt a kivételes rendelkezését a gyakorlat csak azokra az állami alkalmazottakra terjeszti ki, a kik szolgálat teljesítése közben *külsőrszak* (baleset, megtámadtatás, gyilkosság, tűzvész, villámcsapás, robbanás, zuhanás, zúzódás, leesés, elgázolás, elesés, vágás, szúrás, lövés, stb.) által szenvedett *sérülés* következtében válnak szolgálatképtelenné. Ilyen esetben is igazolni kell a baleset helyét, idejét és körülményeit, igazolni kell a baleset vagy sérülés mibenlétét, valamint annak már beállott, vagy várható következményeit.

Miután a *meghülés* nem olyan természetű betegség, a melyre nézve minden kétséget kizáró módon igazolni lehetne azt, hogy azt az illető a szolgálat teljesítése közben szerezte, ennél fogva meghülésből kifolyólag beállott szolgálatképtelenség esetére a nyugdíjtörvény említett §-a nem nyerhet alkalmazást.

Sz. Z. Kérdés. 1. Van egy 1000 □-öl területű löherével bevett területem, mely második éves. A talaj kötött agyag, sovány, trágyázatlan. A here ritka, de miután feltétlen szükségem van reá s istállótrágyával nem rendelkezem, hogy javítsam ez év őszén a talajt, fűvel vagy heremaggal pótoljam-e *ősszel* a herét, hogy kellően sűrű legyen? Mily és mennyi műtrágya kell a területre s hol szerezhetem be legjutányosabban. A here 0.8 sűrűségű átlagban kisebb üres foltokkal.

2. Úgy az uradalom tulajdonát képező erdei tisztások, mint a község tulajdonát képező rétek mohos, keveset termő szénát adnak. Itt a rétművelésről szó sincs. Az erre célra készült réti fogással óhajtanám a réteket javítani, kaphatnánk-e vagy az uradalom ha ez nem a község, a földművelésügyi miniszter úrtól fogast ingyen? Ha nem, a jelzett fogas hol szerezhető be és mily áron?

3. Orosz-ezüst fajnyulakat óhajtok tenyészteni, hol szerezhetném ezeket be legjutányosabban. Nem adna-e a miniszterium ingyen? Ha igen, mikor kell a kérvényt a miniszteriumhoz beadni, tavasszal avagy ősszel?

1. Válasz. *Foltos löherés javítása*. Miután a löhere már a harmadik évben ritkulni szokott, így a már most mutatkozó üres foltoknak ismét, löherével való befoltoztatása nem volna helyes, mert hiszen sűrű, egyenletes állású vetést nem lehetne a sok foltoztatás dacára sem elérni. Az üres foltok pedig nem-

csak azért károsak, mert azok improduktív területek, tehát a természetet károsítják, hanem azért is, mert oda a gyomok fészkelik be magukat, és így a lóherének még előbb ássák meg a sírját, mert azt kiszorítják. A lóherét tavasszal szokás vetni, az ősszel vetett növény a télbe még gyengén megy bele, és kifagy.

Ha a talaj sovány és trágyázatlan, úgy valami dús termést nem lehet várnunk, mert a lóhere elég igényes a talaj tápanyagai iránt. A ritka állású lóherét tehát tessék nyáron kiszántani, és a földet megtrágyázva őszig kétszer megszántani, hogy megporhanyuljon, és ha takarmányt óhajt rajta termelni, akkor jó sűrűn elvetni védnövénynek, őszi rozsszal (augusztus végétől szeptember közepéig) és abba vetni tavasszal a fűmagkeveréket (fehér herét, olasz perjét, esomós ebirt, stb.). A rozst zölden kell föletetni takarmánynak és a tarlóján a fűmag szépen megérsődik úgy, hogy már abban az évben kaszálni lehet.

Ha istállótrágya, vagy trágyalé, vagy emberi árnyékszéktrágyája nincs, úgy tessék a műtrágyákhoz fordulni.

Méltóztassék szándékát közölni és konkrét válaszzal és útbaigazítással szolgálok a továbbiakban.

Most jelent meg a «Kaszáló és legelőjavítás» című szakkönyv, melyben a rét és legelőjavítás kérdése bőven van tárgyalva, abból még a laikus is útbaigazítást kap minden kérdésben, tehát a beszerzését — már eltekintve minden prűderiától — azért is ajánlhatom, mert azt hiszem, hogy hasznos és tanulmányos könyv és az erdészek és gazdák figyelmét ezen nálunk eléggé elhanyagolt kérdésre reátereli.

Ha drágasága miatt volna valakinél akadály a beszerzése (lévén bolti ára 9-80 korona, de 28 ív 300 ábrával), úgy a hozdám fordulónak jutányosabban fogom kiadni.

2. Rétkorona beszerzése. A földművelésügyi miniszterium (legelő osztálya) csak községi vagy közbirtokossági legelők és rétek följavítására folyósít államszolgálatot, (tehát a többek között rétkoronát is ad), privátoknak — nem, ott csak ingyen szakértőt küld ki a helyszínére.

Megjegyzem azonban, hogy az elhanyagolt rétek megboronálása a lánckoronával nem sokat segít a termőképesség emelésére, hanem főleg a trágyázás, tehát a talaj gazdagítása.

Ha az említett könyvet elolvassa, úgy ezen kérdésben is teljes tájékozódást szerez. Ily szűk keretben ezt a kérdést letárgyalni nem lehet.

3. Fűnyulak beszerzése. Tenyésznyulak iránt forduljon felvilágosításért Andrássovics Géza kir. gazd. felügyelőhöz (Budapest, földmív. miniszterium), ő szívesen áll bárkinek rendelkezésre ebben a kérdésben. *enesi Dorner Béla.*

ÁLLÁSKERESLET ÉS KINÁLAT

Egy a Iptóújvári m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott erdőőr állást cserélni óhajtana a máramaroszigeti m. kir. erdőigazgatóság, vagy a nagybányai m. kir. főerdőhivatal kerületében alkalmazott kartársával. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (26.)

22 éves ág. ev., nőtlen egyén, az erdőőri szakvizsga letételéhez szükséges gyakorlati ismeretek megszerzése czéljából szakvizsgázott erdőőr mellett állást keres. Jelenleg nagyobb uradalomban mint mezőgazdasági munkás és vadász van alkalmazva s kitűnő lövő. Beszél magyarul és tótul. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (27.)

Erdővéd, jelenleg nagyobb uradalomban erdész, 25 éves, nőtlen, román kath., irodai, valamint erdészeti és vadászati teendőiben több évi gyakorlattal, továbbá kitűnő szakiskolai és jó eredményű szakvizsga-bizonyítvánnyal bír, megfelelő állást keres. Czime a szerkesztőségénél megtudható. (28.)

51 éves ref., egészséges családos ember vagyok. 21 éve magas hegységi erdők kezelésénél mint erdőaltiszt álltam alkalmazásban. Ezalatt fűrészgári üzemek mellett az erdőgazdaság és fakereskedéshez szükséges ismereteket is elsajátítottam. Középiskolai bizonyítvánnyal, kitűnő erdőőri szakvizsgával és sok évi mezőgazdasági gyakorlati bizonyítvánnyal rendelkezem. Beszélek magyarul, németül és románul. Jelenlegi véglegesített erdőőri állásomat, mezőgazdasággal összekötött erdészi állással, családi okok miatt fölcserélni óhajtom. Czimem a szerkesztőségénél megtudható. (29.)

HIRDETÉSEK

Méhkasokat gyékényből szállítok. Közöséges kúpkas 1 kor. Igen nagy felső lyukas 1 kor. 50 fillér. Átmeneti 2 kor. 40 fill. A két utóbbi Hanemann-rácsal ellátva. Matuska István, Nagykaroly. (5.1V.3.)

Báró Inkey József úr iharosberényi erdészeténél megüresedett erdészeti írnoki állásra pályázat hirdetetik.

Évi fizetés 960 korona, butorozott szoba, világítás, fűtés és kiszolgálás.

Pályázhatnak erdőőri szakiskolát végzett nőtlen, erős testalkattal bíró egyének, megkiváncsoltatik 24 éves kor. Németül írni és olvasni tudók előnyben részesülnek.

Kérvények fényképpel ellátva alulírt uradalmi erdészethez küldendők.

Iharosberény, 1912. évi április hó 27-én.

Pallini báró Inkey József erdőhivatala Iharosberény.

Pályázati hirdetmény. 101/1912. sz. A nagykövesi kir. közalap. erdőgondnokságnál megüresedett erdőgondnoksági irodai erdőlegényi állásra pályázat nyitattik.

Javadalmazás: évi 600 kor. szegődménydíj, 120 kor. lakpénz és 12 ürm³ I. oszt. dorong keménytüzifa házhoz szállítva.

Pályázók felhivatnak, hogy életkoruk és illetőségüket tanúsító anyakönyvi kivonattal, ép és erős testalkatuk, különösen jó látó-, beszélő- és hallóképességüket igazoló vármegyei fő- vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá katonai kötelezettségük mikénti lerovását és nyelvismeretüket igazoló bizonyítványokkal

felszerelt, sajátkezüleg írt, a nagyméltóságú vallás- és közoktatási m. kir. Miniszteriumhoz címzett kérvényüket az alulírott erdőgondnokságnál a f. év május hó 25-ig nyujtsák be.

Ezen állásért csak nőtlen, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen bíró egyének pályázhatnak.

Erdőőri szakiskolát végzetek előnyben részesülnek.

Kelt Nagykövérés, 1912. évi április hóban.

(8.) **M. kir. közalapítványi erdőgondnokság.**

Pályázat erdőőri állásra. A pannonhalmi Szent Benedekrend tihanyi apátságában 2 (kettő) segéderdőőri állás betöltendő fokozatos előléptetéssel a következő javadalmazással: 100 kor. készpénz, 40 kor. lakbér vagy természetbeni lakás, 40 kor. ruhapénz, 4 q búza, 8 q rozs, 4 q árpa, 3 drb tehén téli tartására 16 q széna, 20 q őszi szalma, 6 q tavaszi szalma, 3 drb tehén nyári legeltetése, 1 m. hold kukoricaföld, 600 □-öl kert, 20 ürméter I. oszt. dorongtüzifa, az erdei kihágások után befolyt pénz fele, lőpénz és 25 kor. ötödéves korpótlék.

Fiatalkatonai kötelezettségüknek eleget tett s erdőőri szakiskolát végzett erdőőrök előnyben részesülnek. Az állások június 1-én, illetve július 1-én elfoglalandók.

Folyamodványok alulírt erdőhivatalhoz küldendők. Balatonendréd, 1912. évi április hó 24-én.

(9.) **Tihanyi apáts. erdőhivatal.**

Pályázati hirdetemény. 457. sz. A nagym. vallás- és közokt. m. kir. Miniszterium f. é. 40,755 sz. a. kelt magas rendeletével rendszeresített irodai I. osztályú erdőlegényi állásra 600 kor. évi fizetés, 120 kor. lakbér és 12 ürm³ I. oszt. vegyes kemény dorongtüzifa illetmények mellett pályázat nyitattik.

Ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy ép, erős testalkatukat, különösen jó látó-, halló- és beszélőképeségüket kincstári erdészeti orvos vagy vármegyei tisztviselő orvos, avagy honvédtörzsorvos által kiállított orvosi bizonyítvánnyal, életkorukat és illetőségüket születési anyakönyvi kivonattal, végzett tanulmányaikat iskolai bizonyítvánnyal, a hivatalos magyar nyelvnek szóban és írásban való birását és azt, hogy katonai kötelezettségüknek miként tettek eleget, megfelelő bizonyítványokkal igazolják.

Az ily módon felszerelt, sajátkezüleg írt és a nagym. vallás- és közokt. m. kir. Miniszteriumhoz intézett folyamodványok f. évi július hó 1-ig alulírott erdőgondnoksághoz küldendők be.

Nagykövérés, 1912. évi április hó 18-án.

Temesligeti közalap. m. kir. erdőgondnokság.

(10.)

Termelt tölgyhaszonfa-eladás. 2452/1912. sz. A zólyomi és erdőbádonyi erdőgondnokságnál kéregben termelt, de kéreg nélkül mért 2972:34 m³ tölgyhaszonfa 15 eladási csoportra megosztva, zárt írásbeli ajánlatok útján el fog adatni.

Az ajánlatok 1912. évi május hó 20-án déli 12 óráig nyujtandók be Besztercebányán a m. kir. erdőigazgatóságnál és május hó 21-én délelőtt 10 órakor fognak az erdőigazgatóság tanácstermében nyilvánosan felbontatni.

Árverési és szerződési feltételek, a faanyagok és kiáltási árak részletes kimutatása, ajánlati űrlap és boríték alulírott erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Besztercebánya, 1912. évi április hóban.

(11.) **M. kir. erdőigazgatóság.**

Erdőőrt keresek azonnali belépésre. Javadalmazás: évi 400 kor. készpénz, 1 drb szarvasmarha és 1 növendék téli-nyári tarthatása, 2 drb anyasertésnek nyári legelő, 100 □-öl kert és 1200 □-öl tengeriföld-használat, szabad lakás és tüzelő. Lődíj. Ajánkozások «Erdőgondnokság Dunavecse» kéretnek. (12.)

Egy fillért se áldozzon a méhészetre,
míg el nem olvassa

A MÉHEK ÉLETE

című könyvet, mely a Boczonádi-kaptár és rendszer teljes ismertetését, az egész éven át előforduló munkák leírását és az általános alapismereteket tartalmazza; mely világosságot áraszt a sötétségben, útmutatást a bizonytalanságban; mely határozottan megjelöli a célt s az arra alkalmas eszközöket. A 223 lapra terjedő könyv ára bérmentes küldéssel 3 kor. 45 fill.; csinos vászonkötésben 4 kor. 45 fill.

Műlépek, keretlécek, kaptárak, kasok és mindennemű méhészeti tárgyakról árjegyzéket és mutatványszámot ingyen és bérmentve küld

a «Méhészet» kiadóhivatala
Ujpest, Széchenyi-utca 7. sz.

Gazdáknak és baromfitenyésztőknek

nélkülözhetetlen segédkönyvek a

Hreblay Emil m. kir. gazdasági felügyelő és lapunk rovatvezetője által írt

baromfi- és házi-nyul-tenyésztési szakmunkák:

1. Általános tudnivalók	III. kiadás	ára 1.— K
2. Baromfitenyésztés	I.	5.— .
3. Tyuktenyésztés	II.	3.— .
4. Pulykatenyésztés	II.	3.— .
5. Lud- és kacsatenyésztés	I.	3.— .
6. Baromfiak hizlalása	II.	1.50 .
7. Baromfitermékek értékesítése		2.— .
8. Az ezüst szőrmenyul tenyésztése és értékesítése.	I. kiadás	2.— .

E nyolcz munka a «Baromfitenyésztés» heti szaklap kiadóhivatalában Kolozsvár Ferenz József-u. 5. II. 8. az erdészeti altisztek s egyéb alkalmazottak által postautalványon megrendelve tele árban kapható.

Fajtozások! Hófehér orpington, Hófehér Wiandotte (amerikai kitűnő téli tojók), Fekete Langsan, Kendermagos Plymut tyúktojások és Hófehér óriás pekingsi kacsatojások darabja 60 fillér. Rázásmentes faládacsomagolás ingyen. (6.IV.4.)

REITTER OSZKÁR főkapitánynál Nagybecskerekben kapható. Hazai és külföldi 21 kiállításon első kitüntetés. Állami aranyérem.

MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

XXX-ik évfolyam.

Megalapították

Cserhádi Sándor és dr. Kossutány Tamás.

A mezőgazdaság és állattenyésztés minden ágával foglalkozó illusztrált havi folyóirat, a magyar agrárkultúra terjesztésére.

Szerkesztik

enesei DORNER BÉLA ifj. RÖSZLER KÁROLY
kir. gazd. intéző. kir. kísérletügyi adjunktus.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, Üllői-út 25. szám (Patria nyomda).

Előfizetési ár egy évre 12 korona.

→ Az Erdő előfizetőinek 8 korona. ←

HIRDETÉSEK felvételnek a kiadóhivatalban Budapest, V., Alkotmány-u. 6.

Uri és női divatszöveteket
ajánt a kiviteli ház
POSZTÓ Skorkovský Prokop és fia
Humpolec, Csehország. **ZEFIR**
Minták kívánatra frankó. Jutányos árak. — Esetleg az úri öltönyöket el is készítettjük. (3.V.3.)

Magas csiraképeségű erdei magvakat

szállít jutányosan

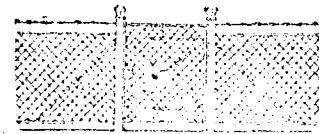
Böhmerwälder Waldsamen-Klenganstalt

Gesellschaft m. b. H.

Budweis. (2. XII. 8.) Cseherdő.

Vadaskertsövények

a legjobb drótanyagból, továbbá kertsövények, tennispályák, baromfiudvarok

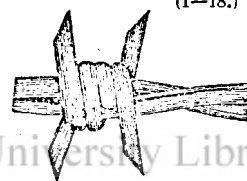
Alpenländische Drahtindustrie

(1-18.)

Ferd. Jergitsch' Söhne

WIEN,

IV/1, Pressgasse 29, Telephon 4144, Graz, Göttinger Maut und Klagenfurt Postfach 263.

195. számú képes katalógus ingyen és bérmentve a legközelebb eső irodából.

Akác- és gledicsia-magvak!

**STAINER
GYULA**

cs. és kir. udvari szállító
Magyar Magpergető Gyárai

KÖRMEND

(Vas megye)

Ajánl:

Elismert megbízható minőségű,
szavatolt csiraképeségű

**Tülevelű-
Lomblevelű-
Gyümölcs-**

magvakat

szaját s a legmodernebb gépekkel berendezett magpergető gyáramban kipergetve.

Fűmagkeveréket

szavatolt utolsó termés. — Minden talajnak megfelelő összeállításban.

**Exotikus lomblevelű
Exotikus tülevelű**

magvak

csak kipróbált, megbízható minőségben.

Továbbá mindennemű

díszfák és cserjék magvait

szintén szavatolt utolsó termésű s feltétlen sikert biztosító minőségben. (4. VI. 6.)

Tü- és lomblevelű

facsemetéket

minden fajban, korban és nagyságban, csakis válogatott, jó gyökérrzellet bíró példányokban.

Továbbá

**gyümölcsvadonezot,
dísz- és sorfákat**

kifogástalan minőségben és

díszfenyőket és cserjéket az elképzelhető legszebb formában.

Kitűnő csiraképes tölgymagvak!

Idei termésű fenyőmagvak!

Tülevelű-lomblevelű csemeték! Díszfák!